

Mejeribruget i Danmark 1945.

Af Mejerikonsulent *H. M. Jensen.*

Mælkeproduktionen.

Da Aaret 1945 bragte Verden Fred og de undertvungne Lande Befrielse fra Krigsaarenes Voldsherredømme, raadede det danske Landbrug over et Produktionsapparat, der var i langt bedre Tilstand, end nogen forud havde turdet haabe. Ganske vist var Mangelen paa Kunstgødning, Kraftfodermidler og andre Hjælpestoffer følelig; men alligevel havde Høst-udbyttet holdt sig forholdsvis godt, og det var lykkedes at bevare en Kreaturbestand, hvis Kvalitet f. Eks. i sundhedsmæssig Henseende utvivlsomt var forbedret, og hvis Størrelse kun laa lidt under Førkrigstidens.

Efter den officielle Kreaturtælling, som afholdtes den 29. December 1945, var Antallet af Malkekøer og Kvier, som havde kælvet, vokset til 1 563 000 mod 1 532 000 den 30. December 1944. Stigningen svarer til 31 000 Dyr eller 2 pCt.; men det er værd at bemærke, at Malkekøernes Antal ved Sommertællingen den 14. Juli 1945 var oppe paa 1 582 000, saaledes, at Vintertællingen i Virkeligheden gav Udtryk for en begyndende Nedgang, hvilken er den første siden Vinteren 1942—43, hvor de vanskelige Fodringsforhold gjorde Besætningsreduktioner nødvendige. Aarsagen til Nedgangen i Aarets sidste Halvdel

maa utvivlsomt søges i de for Mælkeproduktionen økonomisk usikre Fremtidsudsigter.

Mælkeproduktionens Størrelse har i 1945 været betydeligere end i det foregaaende Aar. Hvis Forbruget paa Landejendommene ligesom tidligere anslaaes til 350 Mill. kg, kommer den samlede Mælkemængde, der er produceret, op paa 4 245 Mill. kg mod 4 010 Mill. kg i 1944. Forøgelsen svarer til 235 Mill. kg eller 5,7 pCt., hvilket er mere, end hvad der var at vente efter Opgangen i Malkekøernes Antal. Det var i Aarets 3 sidste Kvartaler, at Produktionens Stigning fandt Sted; thi i første Kvartal gjorde Virkningerne fra den ringere Høst i 1944 og især af den mindre Roefgrøde sig ret stærkt gældende. Af Betydning for Aarets samlede Mælkeproduktion har det ogsaa været, at der umiddelbart efter Befrielsen i Sydamerika blev indkøbt mindre Mængder æggehvideholdige Foderkager, som i Løbet af de sidste Maaneder naaede frem til Mælkeproducenterne. — Enkelte spredte Tilfælde af Mund- og Klovesyge forekom i Løbet af 1945; men ingen Steder udviklede Sygdommen sig til Epizooti.

Af den producerede Mælkemængde indvejede Mejerierne ialt 3 895 Mill. kg mod 3 660 Mill. kg i 1944. Stigningen andrager her 6,4 pCt. Fra Mejeriernes Side høres stadig Ønsker om Forbedring af Mælkekvaliteten, da Fremgang ikke har kunnet spores trods Forhøjelsen af det tvungne Reduktasefradrag i 1944. Landbrugets Mangel paa Arbejdskraft anføres som en væsentlig Grund hertil; men fra Mejerikredse hævdes ogsaa, at den øgede Brug af Malkemaskiner bærer en stor Del af Skylden. Efter de Oplysninger om Malkemaskinernes Anvendelse, Statistisk Departement har fremskaffet, fandtes der i 1944 ialt 30 200 Anlæg her i Landet; men da disse fortrinsvis findes paa de større Landbrugsejendomme, kan der regnes med, at stærkt op mod en Trediedel af Danmarks Køer malkes med Maskine. Selvfølgelig er det muligt at udvinde Mælk af tilfredsstillende Kvalitet ved Maskinmalkning; men paa Grund af manglende Renholdelse af Maskinerne er daarlig Mælk hyppigt forekommende, hvad Mejeriernes Reduktaseprotokoller

kan føre fuldgyldige Beviser for. Kursus i Malkning og Mælkebehandling afholdes stadig under Ledelse af De danske Mejeri-foreningers Fællesorganisation, og desuden er Fluebekæmpelse inden for Mejerikredsene taget op som et Led i det hygiejniske Arbejde. Bestræbelserne for Udryddelse af Kvægtuberkulosen og den smitsomme Kastning fortsættes stadig, og for den sidste Sygdoms Vedkommende har Mælkereaktionen nu naaet Anerkendelse som Hjælpemiddel ved Bekæmpelsen.

Mejeriernes tekniske Forhold.

Selv om der efter Krigens Ophør kan spores visse Lettelser i Materialesituationen, har Mejeriernes Ønsker med Hensyn til Nyanskaffelser og Vedligeholdelser langt fra kunnet imødekommes i fuldt Omfang. Meget maa her indhentes, da kun strengt nødvendige Fornyerelser er gennemført i de sidste Aar. Resultatet heraf fremgaar bl. a. af Laboratoriernes Renskumningsundersøgelser, som oplyser, at Centrifugernes Skummeevne i Øjeblikket er omtrent som i 1939. Beretninger fra Sverige viser, at Mejerierne dér i samme Periode har sænket Skummetmælkens Fedtindhold med 0,009 pCt., saa Stilstanden hos os maa i Virkeligheden betragtes som Tilbagegang. — Af Pladepasteurer er anskaffet en Del under Krigen, saaledes at dette brændselsbesparende Apparat nu findes paa 77 pCt. af Mejerierne, hvilket svarer til en Fremgang paa 16 pCt. siden 1941; men det gamle Tre-Apparatsystem burde være forladt overalt, ligesom en endnu stærkere Udnyttelse af Elektriciteten var ønskelig.

Adskillige Mejerier indstiller sig nu paa Omforandringer og Moderniseringer. Hvor Virksomheder, der ligger nær hinanden, befinder sig i samme Situation, er det naturligt, at Sammenlægning gøres til Genstand for Overvejelser, saa meget mere, som Priserne for en Mejeriombygning eller Nymontering for Tiden er oppe paa over det dobbelte af, hvad der betales umiddelbart før Krigsudbrudet.

Hvad Adgangen til de vigtigste Hjælpemidler angaar, har

Brændselsforsyningen ligesom i de foregaaende Aar været et stort Problem. Halm som Fyringsmateriale har ved Siden af Tørv og andet hjemligt Brændsel spillet en ikke ringe Rolle. Sidst paa Aaret kom smaa Mængder udenlandsk Brændsel Mejerierne til gode, hovedsagelig i Form af Slacks. Skønt dette langt fra er ideelt, hvor kunstigt Træk mangler, har det dog været en Hjælp i Forsyningen. — I Aarets første Del kneb det i meget høj Grad med Fremskaffelse af et for Mejeribrugget saa nødvendigt Hjælpestof som Salt, og de smaa Mængder, der tildeltes, var af meget tarvelig Beskaffenhed. Tilførsel af Salt blev da ogsaa noget af det første, der maatte skaffes efter Befrielsen, og gode Saltsorter kom ret hurtigt i Handelen, saaledes at Saltrationeringen, der indførtes den 10. Februar 1945, kunde ophæves den 25. August samme Aar. Andre Kemikalier samt Rengøringsartikler var ligeledes ved at slippe helt op, og det har i lange Tider været vanskeligt at købe Glassager til Laboratoriebrug her i Landet.

I Forbindelse med Omtalen af de tekniske Vanskeligheder kan ogsaa nævnes, at Personalemangel i høj Grad virker generende for Mejeriarbejdet, hvilket, naar det som her drejer sig om Kvalitetsarbejde, maa anses for meget uheldigt. En ny Lærlingeordning inden for Mejerifaget blev vedtaget i 1945, og en Udvidelse af den teoretiske Mejeriundervisning er under Overvejelse; men ingen af disse Foranstaltninger løser Spørgsmaalet om Fremskaffelse af tilstrækkelig Arbejdskraft.

Byernes Forsyning med Mælk.

I Vinteren 1944—45 blev Trafikforholdene som Følge af Krigsbegivenhederne meget besværlige, men Tilførselen af Levnedsmidler til Byerne kunde trods alt gennemføres. Tillige lykkedes det Mejeribrugget at fremskaffe saa store Mælke-mængder til Konsum, at Befolkningen ikke alene kunde opret-holde, men endog udvide sit Forbrug af dette for Folkesund-heden saa værdifulde Næringsmiddel. Der tilførtes i 1945 Byerne ialt 620 Mill. kg Mælk og Fløde (beregnet som Sød-

mælk). Tilførslerne er 45 Mill. kg eller 7,8 pCt. større end i 1944. Fremskaffelsen af denne Mængde blev muliggjort ved Forlængelse af Suppleringsmælkeordningen med et Aar til den 26. September 1946, og det er et meget betydeligt Kvantum Mælk, som især Produktionsmejerierne Øst for Store Bælt har maattet afgive i Vintertiden, hvor de koncessionerede Mejerier og deres Leverandører langt fra har været i Stand til at dække Behovet. For Københavns Vedkommende, hvor det aarlige Forbrug af Mælk er steget fra 102 Mill. kg i 1942 til 158 Mill. kg sidste Aar, er Suppleringsmælkeleverancerne samtidig gaaet op fra 18 Mill. kg til 66 Mill. kg, og paa det Tidspunkt, hvor den største Levering af Suppleringsmælk fandt Sted, udgjorde denne 46 pCt. af den daglige Tilførsel.

Et Billede af det stigende Mælkeforbrug faas gennem nedenstaaende Oplysninger afgivet af Gaardejer *Johs. Kyed* ved Danske Konsummælkemejeriers Fællesrepræsentations Generalforsamling:

Mælkeforbrug pr. Indbygger	1941	1945	Stigning
Storkøbenhavn	115 l	186 l	62 pCt.
Aarhus	120 l	232 l	93 "
Odense	110 l	170 l	55 "

Samtidig med det øgede Forbrug er Interessen for Flaske-mælk overalt vokset betydeligt. I København sælges saaledes 53 pCt. af Sød-mælken paa $\frac{1}{4}$ l Flasker, 31 pCt. paa $\frac{1}{2}$ l Flasker, 4 pCt. paa $\frac{1}{4}$ l Flasker og kun 12 pCt. i Løsmaal. Detailpriserne har været uforandrede igennem 1945.

I Henhold til Lov af 5. August 1940 er nu gennemført Mælkeordninger i 38 Byer og bymæssige Bebyggelser.

Smørproduktionen.

Den stigende Mælkemængde i 1945 har bidraget til at øge Aarets Smørproduktion, der opgives til ialt 132,3 Mill. kg mod 128,8 Mill. kg i 1944. Produktionen er 3,5 Mill. kg eller 2,7 pCt. større end foregaaende Aar. Efter Stigningen i Mælke-

mængde var det naturligt, om Smørproduktionen havde ligget højere; men da Byernes Forsyning som nævnt har krævet 45 Mill. kg mere end i 1944, er det Mælkekvantum, der er indgaaet til Oparbejdelse af egentlige Mejeriprodukter, kun steget fra 3 085 Mill. kg til 3 275 Mill. kg. Samtidig har Forbruget været stigende som Følge af Nedgang i Mælakens Fedtprocent. Den under Krigen stærkt begrænsede Fremstilling af federe Ost fik i 1945 et større Omfang, medens Bestemmelserne om Konsummælakens Standardisering til 3,3—3,4 pCt. Fedt og Nedsettelsen af Kaffeflødens Fedtindhold til 15 pCt. samt Forbudet mod Fremstilling af Piskefløde stadig holdtes i Kraft af Hensyn til Ønskerne om Øgelse af Smørproduktionen.

Smørproduktionens maanedlige Størrelse (Mill. kg).

Maaned	1941	1942	1943	1944	1945
Januar	9,7	8,3	7,5	8,7	8,1
Februar	8,5	7,1	6,5	7,8	7,0
Marts	10,0	7,8	7,7	8,7	7,9
April	10,3	8,1	8,7	9,3	9,2
Maj	11,3	9,7	12,9	12,9	13,3
Juni	13,5	11,9	13,7	14,8	14,6
Juli	11,6	11,3	13,4	14,3	14,4
August	11,0	10,3	12,4	12,7	13,6
September	10,7	9,5	12,1	11,3	13,1
Oktober	10,6	9,1	11,5	10,8	12,1
November	8,8	8,0	9,5	9,1	9,8
December	8,4	7,6	9,0	8,4	9,2

Den fremstillede Mængde laa i Aarets tre første Maaneder væsentligt under, hvad der produceredes i 1944; men derefter ændredes Forholdet, selv om den højeste maanedlige Produktion, 14,6 Mill. kg i Juni, knapt naaede foregaaende Aars Topproduktion. Det mindste Kvantum, 7,0 Mill. kg, fremstilledes i Februar, og Forskellen mellem Yderpunkterne bliver derved 7,6 Mill. kg. Da Produktionen holdt sig forholdsvis godt i Aarets sidste Del, er det at haabe, at de store sæsonmæssige Variationer, som har vist sig, siden Krigen begyndte, efterhaanden atter vil forsvinde.

Danmarks Produktion samt Ind- og Udførsel af Smør i Mill. kg.

Aar	Produktion	Indførsel	Udførsel				Overskuds- udførsel	Værdi i Mill. Kr.
			I Dritler og Kasser	I Daaser	Flede	Ialt		
1914		9,66	101,40	2,22	5,56	109,17	99,51	212,00
1915		3,73	102,95	2,05	0,08	105,08	101,35	273,00
1916		0,22	94,01	1,85	0,25	96,11	95,89	296,00
1917		—	60,23	1,17	0,01	61,41	61,41	241,45
1918		—	14,11	0,47	—	14,58	14,58	61,04
1919		0,31	35,64	1,04	0,17	36,85	36,54	207,54
1920		0,05	73,18	1,68	0,27	75,13	75,08	480,89
1921		0,39	91,62	0,64	0,09	92,35	91,96	433,27
1922		1,25	94,60	0,90	0,02	95,52	94,27	363,23
1923	132	1,83	110,33	1,30	0,01	111,64	109,81	483,62
1924	140	3,85	122,11	1,28	0,10	123,49	119,64	625,04
1925	141	2,09	121,53	1,24	0,13	122,90	120,81	540,62
1926	152	2,32	131,39	1,11	—	132,50	130,18	400,03
1927	162	1,74	142,16	1,05	—	143,21	141,47	426,00
1928	166	1,51	146,73	1,01	—	147,74	146,23	458,40
1929	179	1,67	158,12	0,92	—	159,04	157,37	475,72
1930	190	2,57	168,19	0,80	—	168,99	166,42	413,89
1931	195	1,82	171,12	0,53	—	171,65	169,85	358,50
1932	188	0,98	157,47	0,33	0,70	158,50	157,52	290,78
1933	185	0,88	150,32	0,40	—	150,72	149,84	256,23
1934	183	0,83	149,45	0,37	—	149,82	148,99	251,11
1935	173	0,42	137,86	0,44	—	138,30	137,83	274,89
1936	180	0,18	145,68	0,53	—	146,21	146,03	311,25
1937	183	0,02	152,37	0,60	—	152,97	152,95	354,31
1938	189	—	157,48	0,57	—	158,05	158,05	375,12
1939	182,7	—	148,47	1,33	—	149,80	149,80	367,20
1940	162,8	—	107,74	0,16	—	107,90	107,90	343,56
1941	124,6	—	53,70	—	—	53,70	53,70	273,92
1942	108,8	—	38,70	—	—	38,70	38,70	197,41
1943	124,9	—	55,60	—	—	55,60	55,60	283,62
1944	128,8	—	58,20	—	—	58,20	58,20	296,88
1945	132,3	—	66,30	—	—	66,30	66,30	—

Den producerede Smørmængde har dels fundet Afsætning paa Hjemmemarkedet, dels er den eksporteret. Margarinefabrikationen naaede ikke at komme i Gang i 1945, saa den

har endnu ikke formaaet at sænke Hjemmeforbruget; men alligevel er det danske Smørforbrug blevet mindsket, idet Rationerne af Hensyn til de nødstedte Befolkninger i andre Lande den 1. Juli 1945 nedsattes fra 300 g til 250 g ugentlig pro persona. Det samlede Hjemmeforbrug i 1945 opgives til ialt 66,7 Mill. kg mod 70,3 Mill. kg i 1944, saa det er ikke nogen helt ubetydelig Smørmængde, Nedsættelsen har frigjort for Udførsel.

Sidste Aars Smørekспорт har omfattet ialt 66,3 Mill. kg, hvilket er 8,1 Mill. kg eller 13,9 pCt. mere end i 1944. For-

Oversigt over den danske Smøreksports Fordeling (1000 kg).

	1940	1941	1942	1943	1944	1945
Storbritannien	22 760					35 380 ¹⁾
Tyskland	80 821	51 088	26 819	40 497	40 310	4 115
Belgien	50					2 581
Schweiz	1 925					508
Finland	1 167	968	7 956	6 027	6 689	2 100
Norge		427	1 049	3 706	4 963	6 301
Sverige	724	150	1	224	600	230
Frankrig						4 026
U. S. A.	1					4 354 ²⁾
Andre Lande	455	86				3 057
Ialt	107 903	52 719	35 825	50 454	52 562	62 652

¹⁾ Heraf 7934 t til britiske Tropper paa Kontinentet. ²⁾ Til amerikanske Tropper paa Kontinentet.

delingen mellem de forskellige Aftagere fremgaar af hosstaaende Tabel, hvis Tal stammer fra Statistisk Tabelværk („Danmarks Vareindførsel og -udførsel“) samt Landbrugsraadets Meddelelser. Det øvrige statistiske Talmateriale er i Hovedsagen hentet fra Oplysninger afgivet ved Mejeriforeningsmøder, idet „Mælkeritidende“s Referater er benyttet. Uoverensstemmelser mellem Eksporttallene i de to Tabeller foran svarer til det tyske Smørforbrug her i Landet, der ikke købtes paa danske Rationeringsmærker, men afregnedes som Eksportsmør, selv om det ikke udførtes.

Saa længe Krigen varede, skete Hovedeksporten, som Tabellen viser det, til Tyskland, og kun mindre Mængder fik Lov at gaa til andre Lande. Med Trafikmidlernes Sammenbrud i Foraaret 1945 blev Afsætningen mod Syd vanskeligere, og i de sidste Uger før Kapitulationen lykkedes det Mejeri-bruget at unddrage betydelige Smørmængder fra Eksporten og oplagre dem her i Landet med en Katastrofesituation for Øje. Da en saadan lykkeligvis blev undgaaet ved den tyske Værnemagts Overgivelse den 5. Maj, var det derfor muligt straks at raade over et anseeligt Kvantum Smør til Eksport. Forbindelsen mod Vest til det gamle Hovedmarked, England, lod sig af transportmæssige Grunde ikke straks etablere, og derfor afsendtes hurtigt 5 Mill. kg Smør til Norge og 1 Mill. kg Smør til Finland, idet Behovet begge Steder var stort. Iøvrigt dirigeredes Eksporten umiddelbart efter Krigens Afslutning efter det af De forenede Nationer fastlagte System, idet allierede Militærmyndigheder sammen med danske Regeringsrepræsentanter forestod den praktiske Tilrettelæggelse. Spørgsmaal om Priser og Betingelser for Samhandel henvistes til Forhandlinger med det britiske Fødevarerministerium.

Forhandlingerne paabegyndtes af Landbrugets Repræsentanter i Juni 1945, men blev afbrudt for nærmere Drøftelse med de hjemlige Regeringsmyndigheder, hvorefter det var Tanken, at Fortsættelse skulde finde Sted. Imidlertid kom nye Forhandlinger ikke i Stand som Følge af, at den danske Udenrigsminister uden Hensyntagen til Landbrugsorganisationerne selv sluttede Aftale med det britiske Fødevarerministerium. Aftalen gik ud paa, at den gældende Eksportpris, 510,10 Kr. pr. 100 kg, skulde nedsættes med 10 pCt. i Tiden fra 5. Maj til 1. November, og en yderligere Nedgang vilde derefter finde Sted i Løbet af Aaret 1946, indtil den saakaldte Paritetspris var naaet. Ved Paritetsprisen forstaas den af de engelske Dominions opnaaede Betaling med Tillæg af Subsidier samt den sædvanlige Overpris for dansk Smør. Efter Afslutningen af Krigen i Østen fremkom britiske Ønsker om en hurtigere Nedbringelse til Paritetsprisen mod, at den hidtidige Eksportpris

betaltes til 1. September, og de for Englandseksporten aftalte Priser er derefter blevet følgende:

5. Maj—31. August 1945	266 sh pr. cwt	=	506 Kr. pr. 100 kg
1. Septbr.—31. Decbr. 1945	238 sh pr. cwt.	=	453 " " "
1. Januar—30. April 1946	230 sh pr. cwt.	=	437 " " "
1. Maj—30 Juni 1946	190 sh pr. cwt.	=	361 " " "
1. Juli—31. Oktbr. 1946	Paritetspris + 5 sh. ..	=	333 " " "
1. Novbr.—31. Decbr. 1946	Paritetspris + 2 $\frac{1}{2}$ sh	=	328 " " "
1. Januar 1947	=	325 " " "

De anførte Priser er foruden ved Handelen med England ogsaa principielt gyldige, hvor det drejer sig om Eksport til andre allierede Lande. Undtagelse kan dog gøres, hvis Priserne paa Varer fra de paagældende Lande ligger særlig højt.

Den engelske Import af Smør, der i 1938 androg ialt 9 517 913 cwt., er under Krigen aftaget betydeligt, idet den i 1944 var nede paa 3 064 012 cwt. og i 1945 udgjorde 3 802 689 cwt. Hvor meget den hjemlige Produktion betyder, kan ikke anføres i Vægtmængder. Den dækker ca. 7 pCt. af Forbruget, og de engelske Fedtstofrationer er meget smaa. Naar der alligevel ikke har kunnet opnaas højere Priser for det danske Smør, maa Forholdet ses paa Baggrund af den økonomiske Politik, som føres; thi med de engelske Produktionspriser er der ingen Forbindelse og heller ikke med Fremstillingsomkostningerne i Dominions, hvor Landbruget dels begunstiges af Valutaforholdene, dels nyder betydelig Statsstøtte. Det er derfor naturligt, at Englandsoverenskomsten fremkaldte dyb Skuffelse inden for dansk Mejeribrug, idet de aftalte Priser kun kommer til at ligge ca. 30 pCt. over Førkrigstidens, og da Kronekursen i Forhold til Sterling under Krigen ændredes fra 22,40 til 19,34, er Stillingen yderligere forringet, saaledes at der, naar Driftsudgifternes voldsomme Stigning gennem de sidste Aar tages i Betragtning, mangler naturligt Grundlag for den Udvidelse af Produktionen, som havde været ønskelig af Hensyn til den store Mangel paa Levnedsmidler, der hersker næsten overalt.

Paa Hjemmemarkedet har Smørprisen siden den 25. Oktober 1940 ligget fast ved 3,89 Kr. pr. kg i Henhold til Smørordningens Bestemmelse. Smørordningen forlængedes ved sit Udløb den 1. Oktober 1944 administrativt, da Regering og Rigsdag ikke fungerede, til 30. September 1945. I denne Periode sikredes som hidtil Producenterne en Afregningssum paa 4,45 Kr. pr. kg Smør; men da Loven om en Smørordning den 1.

Gennemsnit af Københavns Smørnotering.

Aar	Øre pr. kg	Aar	Øre pr. kg	Aar	Øre pr. kg
1934	161,13	1938	230,69	1942	389,00
1935	192,23	1939	238,66	1943	389,00
1936	206,55	1940	312,15	1944	389,00
1937	224,96	1941	389,00	1945	389,00

Oktober 1945 blev forlænget af Rigsdagen paa normal Vis, maatte Afregningssummen nedsættes med 10 pCt. til 4,00 Kr. pr. kg, hvilket medførte, at Smørtillægget gik ned fra 56 til 11 Øre pr. kg, og Sødmælkstillægget for Konsummælkens Vedkommende faldt fra 2,5 til 0,5 Øre pr. kg.

Udover Afregningstallet og det ved Smørordningen fremkomne Tillæg forhøjes den af Mejerierne opnaaede Smørpris med de Overpriser, Handelen betaler. Disse har i Gennem-

Betalte Overpriser (Øre pr. kg).

Aar	1. Kvartal	2. Kvartal	3. Kvartal	4. Kvartal	Gennemsnit
1941	6,87	6,12	7,06	8,81	7,22
1942	7,45	6,92	7,11	9,54	7,76
1943	7,44	6,87	7,28	9,08	7,67
1944	8,59	8,28	8,11	8,72	8,43
1945	7,55	6,98	7,24	9,12	7,72

snit for 1945 været 7,72 Øre eller 0,71 Øre mindre, end Tilfældet var i 1944. Det lavere Gennemsnit har sin Aarsag i forholdsvis smaa Betalinger i Aarets tre første Kvartaler. Kun i fjerde Kvartal ligger Overprisen over, hvad der naaedes det foregaaende Aar. Tages Hensyn til Overprisen, bliver den vir-

kelige Betaling, Mejerierne opnaaede for deres Smør sidste Aar Afregningstallet 389 Øre + Smørtillæg resp. Sødmælkstillæg 45 Øre + Overpris 8 Øre, ialt 442 Øre pr. kg, hvilket svarer til en Nedgang paa 11 Øre i Sammenligning med 1944, hvor Mejerierne opnaaede en Gennemsnitspris paa 453 Øre pr. kg Smør.

Da Spærringerne hævedes, og Levering til tidligere Aftagere atter kunde paabegyndes, var man inden for Mejeribrugget stærkt interesseret i Spørgsmaalet om, hvorvidt det danske Smør stadig var i Stand til at hævde sit gamle Renommé, og her var det selvfølgelig først og fremmest Forholdene paa det engelske Marked, Opmærksomheden rettedes mod. Imidlertid gaar alt Smør paa dette under Betegnelsen „National Butter“, saa direkte Kontakt med Forbrugerne mangler. Af Hensyn til Rationeringen og den deraf nødvendiggjorte Regulering af Tilførslerne opbevares Leverancerne i Kølehuse gennem længere Tid, før Produkterne bringes i Handelen, ligesom ogsaa Blanding med andet Smør finder Sted, og derved udviskes Indtrykkene. Medens Tyskland var Hovedaftager af det danske Smør, anvendtes kun en meget svag Saltning. England ønsker derimod et Saltindhold i Smørret paa 1—2 pCt. Dette Ønske søger Mejerierne at opfylde; men den stærkere Saltning har ikke vakt Begejstring hos de hjemlige Forbrugere, der i Krigsaarene var vænnede til det mildt saltede Smør. Med den kraftigere Saltning spores ogsaa stærkere Tilbøjelighed til Fremkomst af Fejlen oliet. Vurderes den danske Smørkvalitet ud fra de Oplysninger, Statens Smørbedømmelser giver, ser det dog ud til, at den Nedgang, der indtraf i Krigens første Aar, nu er overvunden. — Paa Grund af Forholdene kunde ingen af de provinsielle Mejeriudstillinger afholdes i 1945.

Ostproduktionen.

Den danske Ostproduktion har taget et mægtigt Opsving under Krigen. Den naaede sin hidtil største Højde i 1945, hvor der her i Landet fremstilledes ialt 46,6 Mill. kg Ost. Produk-

tionen blev med dette Kvantum 7,5 Mill. kg eller 19,1 pCt. højere end i 1944 og oversteg den tidligere Rekord, som sattes i 1943 med 14,8 pCt. Sammenlignes med Forholdet før Krigsperioden, ligger Mængden, der fremstilledes sidste Aar, 13,7 Mill. kg eller 41,6 pCt. over Produktionen i 1939.

Danmarks Produktion samt Ind- og Udførsel af Ost i 1000 kg.

Aar	Produktion	Indførsel	Udførsel	Overskuds- udførsel	Kasein- udførsel
1914		480	500	20	348
1915		385	4 300	3 915	51
1916		145	4 460	4 315	17
1917		18	5 934	5 916	106
1918		—	3 113	3 113	76
1919		256	2 597	2 341	34
1920		130	9 706	9 576	26
1921		246	12 541	12 295	8
1922		550	8 924	8 374	23
1923		331	5 458	5 127	85
1924		356	8 860	8 504	124
1925		387	8 520	8 133	83
1926		649	6 950	6 311	117
1927		501	5 282	4 781	189
1928		394	6 086	5 692	275
1929	25 000	294	6 583	6 289	400
1930	26 600	367	5 727	5 360	373
1931	25 400	276	4 274	3 998	39
1932	27 600	59	6 593	6 534	65
1933	29 000	36	10 078	10 042	36
1934	27 500	68	6 301	6 233	1 278
1935	29 000	105	6 663	6 558	419
1936	33 200	28	9 529	9 501	1 139
1937	30 700	23	9 375	9 352	1 997
1938	35 700	14	9 110	9 096	764
1939	32 900	10	9 590	9 580	734
1940	30 800	—	8 930	8 930	380
1941	29 100	—	6 032	6 032	358
1942	32 900	—	4 687	4 687	794
1943	40 600	—	2 187	2 187	275
1944	39 100	—	1 724	1 724	—
1945	46 600	—	844	844	—

Osteproduktionens Udvidelse skyldes i første Række, at Landbruget med sin indskrænkede Svinebestand mangler Betingelser for Udnyttelse af Skummetmælken, og dernæst at Mejerierne ved Ostningen har været i Stand til at udbringe den anvendte Mælk i en forholdsvis god Pris, især hvor det drejer sig om Fremstilling af federe Ost. Forøgelsen i 1945 findes da ogsaa udelukkende ved Ostetyperne fra 20 + og opefter, hvilket er muliggjort ved den rigeligere Fedtmængde, Mejerierne sidste Aar fik Tilladelse til at bruge ved Ostelavningen. I Aarets første Maaneder gjaldt Bestemmelsen fra 13. Oktober 1944, hvorefter der til Ost maatte anvendes 50 pCt. af den Fedtmængde, der benyttedes ved Ostningen i samme Tidsrum af 1939—40, medens Mejerier, der ønskede at producere 20 + Oste som fedeste Type, var frit stillet. Denne Gruppe af Mejerier havde desuden Ret til at bruge 1 pCt. af den indvejede Mælkemængde til federe Oste. Endelig havde Virksomheder, der gennem Smørekspertudvalget deltog i Byernes Forsyning, Lov at bruge en Fedtmængde svarende til 2 Fedtenheder pr. kg leveret Suppleringsmælk til Fremstilling af Ost i Typer efter eget Valg. Den 27. April 1945 hævedes Procenten til 70, og endelig den 21. December 1945 blev Osteproduktionen helt fritaget for Krigstidens Indskrænkninger, der da havde varet siden den 19. November 1940. Dette medførte bl. a., at flere Mejerier straks paabegyndte Fremstillingen af Ost med 45 pCt. Fedt i Tørstoffet, saaledes at denne Produktion, som altid er blevet sat meget højt, atter vil faa Betydning. Ved Fyns Mejeriforenings Repræsentantmøde, som afholdtes i Foraaret 1946, fremsatte Formanden de Oplysninger om Osteproduktionens Fordeling paa forskellige Typer, der er gengivet i hosstaaende Tabel. I denne aftegner den omtalte Fremgang for federe Ost sig tydeligt, idet den viser, at Produktionen af 10 +, Skummetmælksost, Kasein og Kvarg har været 1,2 Mill. kg mindre i 1945 end i 1944, medens der i samme Tidsrum af 20 + og federe Typer er fremstillet en 8,7 Mill. kg større Mængde.

Produktionen af de enkelte Ostetyper (Mill. kg).

Type	1945	1944	1943	1942	1939
Skimmelost (Roquefort, Gorgonzola)	3,0	2,4	2,8	2,4	4,2
45 +	0,02	—	—	—	12,7
40 +	13,2	8,5	9,7	9,5	0,9
30 +	6,5	4,1	3,4	4,1	5,8
20 +	20,4	19,4	11,5	8,4	7,6
10 +	0,5	1,8	9,9	5,1	0,9
Skummetmælksost	0,1	0,2	0,9	0,6	} 0,8
Kasein og Kvarg	2,9	2,7	2,4	2,8	
Ialt	46,6	39,1	40,6	32,9	32,9

Lagerbeholdningerne er steget lidt i 1945; men desuden er den producerede Ost i væsentlig Grad medgaaet til Hjemmemarkedets Forsyning, idet Eksporten, der før Krigen aftog mellem en Trediedel og en Fjerdedel af Produktionen, i de sidste Aar er kommen til at spille en stadig mindre Rolle. I 1944 gik godt 4 pCt. af de fremstillede Mængder til Eksport, og i 1945 naaede Udførslen kun Halvdelen heraf eller ialt 844 000 kg, hvortil dog kan lægges 940 000 kg i Form af Gavepakker til nødlidende Lande samt 1 115 000 kg forbrugt af de tyske Flygtninge i Danmark. Norge, Belgien og Sverige har i 1945 været Hovedaftagere for Osteeksporten.

Oversigt over den danske Osteeksports Fordeling (1000 kg).

	1940	1941	1942	1943	1944	1945
Allierede	—	—	—	—	—	135
England	478	—	—	—	—	—
Tyskland	7 429	5 374	4 139	1 934	922	14
U. S. A.	214	—	—	—	—	—
Sverige	193	121	135	79	207	130
Norge	39	127	276	120	387	313
Finland	—	406	107	5	180	—
Schweiz	20	4	25	9	15	34
Belgien	284	—	5	40	13	143
Andre Lande	273	—	—	—	—	75
Ialt	8 930	6 032	4 687	2 187	1 724	844

Priserne, der opnaas ved Eksport, reguleres ved Opkrævning af Eksportafgift, som gennem Ostekontingentsfondet fordeles til de osteproducerende Mejerier. Paa Hjemmemarkedet er Maksimalpriser stadig gældende. En Nedsættelse af disse fandt Sted som Følge af Smørprisens Sænkning, og de nye Maksimalpriser ansattes ved Prisdirektoratets Bekendtgørelse af 13. November 1945.

Forøgelsen af det indenlandske Osteforbrug med ca. 75 pCt. siden 1939 er en Udvikling af stor Værdi. Den skyldes vel nok

Maksimalpriser for Ost (Øre pr. kg)¹⁾.

	Ved Salg fra Mejeri til Grossist	Ved Salg til Detaillist	Ved Salg til Forbruger
Skummetmælksost	130	145	220
Ost med 10 pCt. Fedt i Tørstoffet	150	170	255
" " 20 " " " "	175	195	290
" " 30 " " " "	195	220	325
" " 40 " " " "	235	265	385
" " 45 " " " "	250	280	410
Dansk Emmentaler	285	320	480
Dansk Roquefort ¹ / ₁ Oste	295	330	455
Dansk Roquefort ¹² / ₁₂ og ²⁴ / ₂₄ Oste hver pakket i Staniol eller Aluminiumsfolie	335	370	455
Dansk Gorgonzola ¹ / ₁ Oste	315	355	480
Dansk Gorgonzola ¹² / ₁₂ og ²⁴ / ₂₄ Oste hver pakket i Staniol eller Aluminiumsfolie	355	395	480
Dansk Camembertost ¹ / ₁ Æsker	116	131	165
" " ¹ / ₂ "	68	77	95
" " ⁶ / ₆ "	137	154	195

1) De anførte Maksimalpriser gælder for Ost produceret efter 5. Oktober 1945. Ved Salg til Grossist og Detaillist kan udover Tabellens Priser beregnes Tillæg for Lagring, Parafinering m. m. efter nærmere fastsatte Regler. Priserne for Roquefort, Gorgonzola og Camembert gælder dog fuldlagret Ost.

for en Del, at Adgangen til andre Paalægsvarer har været stærkt begrænset; men naar god og vellagret Ost er i Handelen, maa det haabes, at det udvidede Forbrug ogsaa kan opretholdes, selv om Forholdene knapt stiller Osten saa gun-

stigt, som Tilfældet har været under Krigen. Alligevel tør det formodes, at Grænsen for, hvad Hjemmemarkedet kan aftage, snart er naaet, og derfor vil en Genoptagelse i fuldt Omfang og eventuelt en Udvidelse af Osteeksporten være af største Betydning for Mejeribruget. Som Garanti for, at kun Kvalitetsvarer indgaar i Eksporten, overvejes fremtidige Kontrolforanstaltninger inden for Organisationerne. Produktionskontrol vilde utvivlsomt her give bedre Resultater end Eksportkontrol og desuden komme Hjemmemarkedet til gode. Kontrolforanstaltningerne maa tillige ses som en Beskyttelse af de Mejerier, hvis Produktionsforhold er i Orden, og skønt Foranstaltningerne endnu kun er paa Overvejelsernes Stadium, har flere Mejerier, der iværksatte en Ostelavning under primitive Forhold i Krigens Aar, begyndt at planlægge Bygning af Lagre m. m., ligesom Planer om Centralosterier og Fælleslagre igen har opnaaet Aktualitet. — Til Varetagelse af de særlige Interesser, som knytter sig til Osteproduktionen, dannedes i 1945 *Danske Ostemejeriers Sammenslutning*, og den har overtaget de Funktioner, der tidligere udøvedes af Dansk Mejeristforenings Samvirksomhed til Osteproduktionens Fremme.

Ved Siden af Osteproduktionen har Fremstillingen af Kasein ogsaa spillet en Rolle i 1945 som Hjælp til Udnyttelse af overskydende Skummetmælk. Produktionen har været omtrent af samme Størrelse som de nærmest foregaaende Aar. Den omfatter ganske smaa Mængder af Løbe- og Tekstilkasein, knap Halvdelen Foderkasein og Resten Syrekasein. De gældende Maksimalpriser, der fastsattes i 1942, har været 1,10—1,13 Kr. pr. kg for henholdsvis uvasket og vasket Syrekasein med 35 pCt. Tørstof.

Mælkekonserves.

Den danske Mælkekonservesindustri har gennem hele Krigsperioden formaaet at holde sine Fabrikker i Drift; men Produktionen har været nedadgaaende. Skal Aarsagerne hertil vurderes, maa den almindelige Tilbagegang i Mælkemængde

vel nok tillægges størst Betydning, idet den blandt andet har medført, at Kondensfabrikkerne i Vintertiden har maattet afgive betydelige Kvanta Mælk til Byernes Forsyning. Dertil kommer ogsaa, at Priserne paa de fremstillede Varer har været saa lave, at Skummetmælken gennemgaaende kun er afregnet til de leverede Mejerier med ca. 10—10¹/₄ Øre pr. kg om Sommeren og ca. 10¹/₂—11 Øre pr. kg om Vinteren. Da dette er i Underkanten af, hvad Osteproduktionen har været i Stand til at betale, har der ikke i Priserne ligget nogen Animering til Forøgelse af Mælkeleverancerne.

Krigstidens særlige Bestemmelser har medført, at der inden for Mælkekonservesindustrien er sket en stærk Forskydning fra Sødmælks- til Skummetmælksprodukter, og medens den hermetiske Pakning før 1940 spillede Hovedrollen, har Vanskeligheder ved Fremskaffelse af nødvendige Materialer medført, at Varer i ikke hermetisk Emballage er kommet til at udgøre en betydelig Del af Produktionen.

Opgørelser vedrørende Størrelsen af den danske Produktion og Eksport i 1945 er endnu ikke offentliggjort; men ved venlig Imødekommenhed fra Landbrugsraadet kan følgende tal-mæssige Oplysninger anføres:

Danmarks Produktion 1945:

	Mængde Mill. kg	Værdi Mill. Kr.
Kondenseret usukret Sødmælk	0,4	0,6
Kondenseret sukret Skummetmælk	4,8	4,5
Kondenseret usukret Skummetmælk	0,2	0,3
Sukret Mælk, ikke hermetisk	4,8	4,5
Tørmælk	4,6	12,6

Danmarks Eksport 1945:

	Mængde kg	Værdi Kr.
Tørmælk, Mælkepulver	266 000	1 222 000
Kondenseret Mælk og Fløde	436 000	559 000
Produkter, ikke hermetiske	3 257 000	3 155 000

Landbrugsministeriets Bekendtgørelse af 30. September 1942, der bl. a. fastslog, at Mælkekonserves kun maa tilvirkes her i Landet, saafremt Ministeriet for Landbrug og Fiskeri i hvert enkelt Tilfælde har meddelt vedkommende Fabrik Tilladelse dertil med Angivelse af Kvantum og Varens Beskaffenhed, ophævedes den 21. December 1945. Bestemmelsen af 26. Oktober 1927 om, at der for Udførsel af Mælkekonserves fremstillet her i Landet kræves Autorisation fra Landbrugsministeriet har derimod fortsat Gyldighed.

Mejeriernes Driftsforhold.

Mejeriernes Driftsaar gaar fra Oktober til Oktober, og som Følge heraf har den Nedgang i Priserne, der indtraf i Slutningen af 1945, ikke formaaet at gøre sig gældende paa de sidst afsluttede Regnskaber. Derimod bærer disse tydeligt Vidnesbyrd om en Stigning i Udgifterne, der overskrider den Billiggørelse af Driften, som kunde forventes med Mælkemængdens Opgang, saaledes at det økonomiske Resultat nærmest er forringet i Sammenligning med 1944. Enkeltheder vedrørende Mejeriernes driftsmæssige Vilkaar kan igen i Aar, ligesom Tilfældet har været gennem en længere Periode, belyses ved Udtag af Regnskaber, der af fire veldrevne Andelsmejerier er stillet til Raadighed for Aarsoversigten i *Tidsskrift for Landøkonomi*. Artiklens Forfatter bringer herfor de paagældende Virksomheders Ledere sin bedste Tak.

Regnskabsudtog fra et fynsk Andelsmejeri med Ostelavning.

(Regnskabsaaret gaar fra 1. Oktober 1944 til 30. September 1945).

Aar	Mælkemængde	Forbrug til 1 kg Smør
1914	4 377 500 kg	25,5 kg Mælk
1919	2 290 800 "	25,2 " "
1939	5 280 829 "	22,5 " "
1944	3 806 833 "	21,5 " "
1945	3 825 355 "	21,7 " "

Sammenlignes Mælkemængden i 1945 med Tallene fra foregående Aar, viser Regnskabet for det fynske Andelsmejeri en Fremgang paa 0,49 pCt.; men endnu ligger det Kvantum Mælk, Mejeriet har modtaget, mere end 27 pCt. under, hvad der indvejedes i 1939. Mælkens gennemsnitlige Fedtindhold er i sidste Regnskabsaar dalet til 3,75, og samtidig er Forbruget af kg Mælk til 1 kg Smør gaaet op til 21,7. De tilsvarende Tal var i 1944 henholdsvis 3,90 pCt. og 21,5 kg.

Mejeriets Ostelavning har i 1945 beslagnet omtrent sam-

Osteregnskabet.

Indtægt.

Der er solgt Ost for	281 227,29	Kr.
Der er solgt Valle for	20 361,00	"
Beholdning 1. Oktober 1945	37 326,30	"
<u>Ialt</u>	<u>338 914,59</u>	<u>Kr.</u>

Udgift.

Brugt til Ost 1 723 000 kg Skummetmælk	196 422,00	Kr.
Brugt til Ost 1 757 070 Fedtenheder = 19 966 kg Smør	88 848,70	"
Omkostninger	18 051,39	"
Beholdning 1. Oktober 1944	35 592,50	"
<u>Ialt</u>	<u>338 914,59</u>	<u>Kr.</u>

me Mælkemængde som i 1944 nemlig 1 723 000 kg Skummetmælk mod 1 716 500 kg foregående Aar. Forbruget af Fedtenheder var 1 757 070 mod 1 667 650 i Fjor. Naar Smørværdien er betalt, har Ostelavningen udbragt Skummetmælken i 11,4 Øre pr. kg. Til Sammenligning kan anføres, at den officielle Skummetmælkspris i 1945 var 9,04 Øre pr. kg.

Blandt Hovedresultaterne fra det fynske Mejeris Regnskab kan iøvrigt nævnes, at der opnaaedes en Smørpris paa 4,70 Kr. pr. kg mod 4,64 Kr. i 1944. Prisen pr. kg Sødsmælk naaede trods det lavere Fedtindhold samme Højde som foregående Aar eller ialt 29,6 Øre.

*Regnskabsudtog fra et stort jydsk Andelsmejeri
med stor Ostelavning.*

(Regnskabsaaret gaar fra 29. September 1944 til 27. September 1945).

Aar	Mælkemængde	Forbrug til 1 kg Smør
1914	5 674 838 kg	25,4 kg Mælk
1919	2 697 358 "	24,6 " "
1939	8 142 352 "	22,0 " "
1944	6 177 796 "	22,3 " "
1945	6 459 936 "	22,7 " "

Tallene fra Mejeriets Regnskab viser fortsat Stigning i Mælkemængden, idet denne i 1945 var 4,4 pCt. større end i 1944. Samtidig er dog sket en Nedgang i Mælkens Fedtprocent fra 3,83 til 3,78. Nedgangen i Fedtindholdet paavirker Forbruget, der er steget med 0,4 kg Mælk pr. kg Smør. Smørprisen, som opnaedes i 1945, var 463,9 Øre pr. kg mod 464,5 Øre i 1944. Alligevel har den større Mælkemængde og i Særdeleshed den øgede Ostelavning hævet Mejeriets Pengeomsætning med 88 051,07 Kr. i Sammenligning med foregaaende Aar. Det trykte Regnskab oplyser om følgende Indtægtsposter:

Salg af 203 862 kg Smør	945 390,82 Kr.
Salg af 263 278 kg Ost	650 788,63 "
Salg af Valle, Mælk og Fløde til Andelshaverne	324 813,76 "
Detailsalg af Mælk og Fløde	232 425,72 "
Forskelligt	11 459,09 "
<u>Ialt</u>	<u>2 164 878,02 Kr.</u>

Mejeriets samlede Driftsomkostninger i 1945 var ialt 244 528,86 Kr. eller 3 785,1 Øre pr. 1 000 kg behandlet Mælk. De tilsvarende Tal for Aaret 1944 var 252 726,83 Kr. og 4 090,8 Øre, saa hermed fremkommer det Særsyn, at ikke alene Udgifterne pr. 1 000 kg Mælk, men ogsaa Regnskabets samlede Driftsudgifter kan vise Nedgang. Nedgangen gør sig gældende paa en lang Række Poster, og kun Tallene for Mælkekørsel, Lønninger samt Renter og Skatter har stigende Tendens.

Oversigt over Driftsudgifterne.

Driftsudgifternes Fordeling	Ialt Kr.	Øre pr. 1000 kg Mælk					
		1945	1944	1939	1919	1914	
Mælkekørsel m. m. . .	75 302,18	1 165,7	1 017,4	501,4	1 030,0	243,8	
Brændsel (m. Kørsel) . .	43 707,75	676,6	724,2	181,7	599,4	83,0	
Smørdritler og Mærke- stave samt anden Emballage	20 470,21	316,9	386,8	253,4	87,2	21,6	
Salt, Løbe, Farve, Per- gament m. m.	16 242,71	251,4	445,2	123,9	270,6	30,8	
Olie	719,05	11,1	17,0	13,0	15,8	3,8	
Kontorudgifter	2 231,82	34,5	37,9	18,5	32,2	11,0	
Inventarets Vedligeh.	9 490,28	146,9	319,4	135,3	240,2	38,6	
Bygningernes "	2 700,45	41,8	76,7	35,6	26,2	5,6	
Vognenes "	1 494,50	23,1	24,7	14,3	71,2	26,6	
Lønninger	61 681,74	954,8	895,9	352,0	613,3	152,0	
Renter og Skatter	7 355,60	113,8	77,2	62,1	275,8	105,2	
Forskelligt	3 132,57	48,5	68,4	24,3	31,7	42,8	
		244 528,86	3 785,1	4 090,8	1 715,5	3 293,6	764,8

Mejeriets Ostelavning har haft en betydelig Fremgang i 1945, idet der er ostet 293 200 kg Mælk mere end foregaaende

Osteregnskabet.

Indtægt.

Produktion af Ost	644 427,93 Kr.
Valle	30 630,09 "
Ostekontingentfondet	7 192,20 "
Ialt	682 250,22 Kr.

Udgift.

Ostet ialt 2 993 000 kg Mælk med en Smørværdi af	
57 852 kg Smør	261 491,04 Kr.
Skummetmælksværdien 2 935 148 kg à 11,98 Øre . .	350 759,18 "
Driftsudgifter	70 000,00 "
Ialt	682 250,22 Kr.

Aar, og af den indvejede Mælkemængde har 46,3 pCt. fundet Anvendelse i Osteriet. I 1944 oparbejdedes 43,7 pCt. af Mælken til Ost.

Andelshaverne har betalt Skummetmælken, de har taget hjem, med 10,0 Øre pr. kg. Afdrag og Nyanskaffelser iberegnet er opnaaet et Udbytte pr. kg Sødmælk paa 29,02 Øre og udbetalt 28,65 Øre pr. kg, hvilket er 0,39 Øre mindre end i 1944.

Regnskabsudtog fra et stort vestjydsk Mejeri.

(Regnskabsaaret gaar fra 1. Oktober 1944 til 30. September 1945).

Da Nedgangen i Mejeriernes Mælkemængde satte ind, var det vestjydske Andelsmejeri særlig haardt ramt, men til Gengæld har Opgangen her de sidste Aar været meget betydelig. Der indvejedes i 1945 ialt 4 547 166 kg Sødmælk, hvilket er 343 321 kg eller 10,9 pCt. mere end foregaaende Aar. Som Aarsag til den anseelige Stigning nævner Mejeribestyreren i sine Bemærkninger til Regnskabet de gunstige Vejrforhold i Sommeren 1945, der betegnes som nærmest ideelle for Afgroderne paa de lettere Jorder. Opgangen i Mælkemængde er ogsaa for dette Mejeris Vedkommende fulgt af et mindre Fald i Fedtprocenten. Den gik ned fra 3,72 i 1944 til 3,70 i det sidste Aar, og Virkningen heraf spores svagt i Forbruget af kg Mælk til 1 kg Smør, idet der her er sket en Forhøjelse fra 23,76 til 23,78 i samme Periode. Den opnaaede Smørpris, hvoraf 60,68 Øre skyldes Smørordningen, var i Gennemsnit for 1945 462,42 Øre pr. kg.

Den forøgede Mælkemængde har medført en betydelig Stigning i Mejeriets Pengeomsætning. Indtægterne er saaledes vokset med 57 280,86 Kr. eller 5,6 pCt. i Sammenligning med 1944. Indtægtsregnskabet omfatter følgende Poster:

Salg af Smør	831 081,30	Kr.
" " Sødmælk	63 093,64	"
" " Skummetmælk og Kærnemælk	132 824,91	"
" " Fløde	43 186,65	"
Renter	2 916,86	"
Forskelligt	8 518,13	"
	<hr/>	
	Ialt	1 081 621,49
		<hr/>

Udgiftssiden i Regnskabet viser en anseelig Opgang i Mejeriets Driftsomkostninger. De udgjorde i det sidst afsluttede Driftsjaar 155 067,00 Kr. eller 30 029,66 Kr. mere end i 1944. Omregnet paa 1 000 kg Mælk har Udgifterne været 3 410,2 Øre, og den lille Nedgang, der paa Grund af Mælkemængdens voldsomme Stigning kunde iagttages de to nærmest foregaaende Aar, er hermed mere end ophævet. Af de enkelte Udgiftsposter er især Mælkekørsel og Brændsel steget. Ud over, hvad der i Tabellen er anført til Brændsel, oplyser Regnskabet yderligere om et Forbrug paa 3 100 Kr. anvendt ved Kartoffelkogning. Som Indtægt ved Kogningen er indkommet et Beløb paa 5 557,50 Kr.

Oversigt over Driftsudgifterne.

Driftsudgifternes Fordeling	Ialt Kr.	Øre pr. 1000 kg Mælk				
		1945	1944	1943	1942	1939
Kørsel af Mælk o. a.	70 062,42	1 540,8	1 301,9	1 311,3	1 374,4	476,5
Lønninger	26 108,36	574,2	545,0	602,6	569,0	215,8
Brændsel	34 770,50	764,7	532,6	496,5	376,6	96,3
Emballage til Smør	11 049,87	243,0	232,9	241,1	216,4	216,6
Rengøringsmidler, Salt, Farve, Olie	2 077,83	45,7	57,9	64,3	98,4	47,4
Vedligeholdelse af In- ventar og Bygninger	4 143,25	91,1	167,3	150,0	263,0	52,6
Skatter, Forsikringer og Foreninger	3 168,74	69,7	57,9	71,0	88,4	38,9
Renter	1 305,00	28,7	39,6	56,3	75,0	34,8
Andre Udgifter	2 381,03	52,3	39,3	38,3	59,6	20,6
	155 067,00	3 410,2	2 974,4	3 031,4	2 120,8	1 199,5

*Regnskabsudtog fra et Andelsmejeri med Salg
til en Kondenseringsfabrik.*

(Regnskabsaaet gaar fra 1. Oktober 1944 til 30. September 1945).

En Del af Landets Mejerier afsætter betydelige Mælkemængder til Anvendelse i andre Virksomheder, og som Eksempel paa Driftsresultatet i saadanne Tilfælde har Regnskabet fra et Andelsmejeri med Salg til en Kondenseringsfabrik været benyttet i Oversigten gennem de sidste 22 Aar. Før Krigen havde

Mejeriet ca. Trediedelen af sin Indtægt ved dette Salg, der omfatter saavel Fløde som Sødmælk og Skummetmælk; men Afsætningen daledede stærkt i de første Krigsjaar for igen at stige til sin sædvanlige Højde i 1944. I 1945 er der atter en lille Tilbagegang, idet Salget kun har svaret til 29,1 pCt. af Mejeriets Indtægt. Situationen har desuden medført, at den solgte Sødmælk og Fløde vel er afregnet gennem Fabrikken, men i Virkeligheden har fundet Anvendelse som Suppleringsmælk i et Bymejeri. Leverancernes Størrelse og de opnaaede Priser var i 1945 følgende:

86 718 kg Fløde à 131,50 Øre pr. kg
532 831 " Sødmælk à 29,18 Øre pr. kg
570 025 " Skummetmælk à 10,18 Øre pr. kg

Mejeriets regnskabsmæssige Hovedresultater har i de sidste Driftsjaar været:

	1945	1944	1943	1942
Indvejet Mælkemængde, kg ...	3 206 279	3 299 336	3 047 837	2 809 152
Mejeriets Gennemsnitsfedtprocent	3,73	3,79	3,77	3,82
Smørrets Gennemsnitspris (Øre pr. kg)	407(+56)	463	479	459
Sødmælken er udbragt i (Øre pr. kg)	27,40	27,65	27,25	25,30
Andelshaverne har betalt den skummede Mælk med (Øre pr. kg)	10,0	10,0	9,6	7,0
Driftsudgifterne (Øre pr. 1000 kg)	3 080	2 765	2 870	2 530

Regnskabet oplyser, at Mejeriets Mælkemængde er gaaet tilbage med 93 057 kg eller 2,8 pCt. i Sammenligning med foregaaende Aar, ligesom ogsaa Gennemsnitsfedtprocenten viser en lille Nedgang. Mejeriets Smørpris er opgivet til 407 Øre; men lægges hertil, hvad der udbetales som Tillæg fra Smør-eksportudvalget, bliver Resultatet det samme som foregaaende Aar. Driftsudgifterne er steget med 0,315 Øre pr. kg. Alligevel har det været muligt at udbringe Sødmælken i 27,40 Øre pr. kg mod 27,65 Øre pr. kg i 1944.